

Панченко О. О.,
магістрантка кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

РОЛЬ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дитяче експериментування являється одним з ефективних методів розвитку дитячої допитливості та пізнавальної активності. Під пізнавальною активністю Г. Тугушева розуміє здатність самостійно засвоювати дитиною знання про навколишній світ [5, с. 11].

Доведено, що в ході дослідницької діяльності у дитини розвиваються творчі здібності, пізнавальна активність, яка зорієнтована на отримання нових знань; в процесі експериментування досить чітко представлений момент саморозвитку; яскраво виражений процес мотивації дошкільника до самонавчання; відбувається розвиток психічних процесів (пам'ять, мислення, увага) та когнітивної сфери [3, с. 45]. Головною перевагою дитячої дослідницької діяльності являється формування реальних уявлень про досліджуваний об'єкт, про його взаємозв'язки з іншими об'єктами та середовищем існування.

Формування знань про навколишній світ повинно здійснюватися на основі нагромадження реалістичних знань у процесі спостережень у природі, праці в природі, в дослідках, експериментах та іграх. Більш детально розглянемо роль дослідницької діяльності в навчально-виховному процесі.

У ході дослідницької діяльності в дошкільника формується уявлення, що природа – важлива складова життя суспільства. Тому роль вихователя полягає в тому, щоб правильно утворити у свідомості дитини реальні знання про навколишній світ, засновані на власному життєвому досвіді і вихованню правильного відношення до неї. Необхідно зазначити, що основне завдання проведення експериментів на заняттях з довкілля спрямовується на здійснення розумового, морального і естетичного виховання дитини.

На основі досліджень відомих педагогів (І. Іванова, І. Куликовської, С. Русової, А. Савенкова, К. Ушинського) розумове виховання дитини в ході дослідницької діяльності має вирішувати ряд завдань:

- сформувати у дошкільників реалістичні уявлення про природне середовище і перших елементів матеріалістичного світорозуміння (для дітей дошкільного віку поняття світорозуміння включає в себе розуміння природи такою, якою вона є; вміння розглядати природу у процесі руху; вміння бачити природу у зв'язках і залежностях; різноманітності і єдності природи; вплив людини на природу);
- сприяти розвитку когнітивних процесів (мислення, пам'ять, увага);

- забезпечити сенсорний розвиток дитини (збагачення чуттєвого досвіду дитини через предметні дії в ході експерименту чи досліду);
- удосконалити розвиток пізнавальних інтересів і спостережливості;
- сприяти розвитку мовленнєвої діяльності (збагачення мовленнєвого словника, вербалізації власних дій під час експерименту, здатності розмірковувати та пояснювати причинно-наслідкові зв'язки) [2, с.36-37]

Значну роль експерименти та досліди відіграють для морального та естетичного розвитку дитини. Головне завдання морального виховання є екологічне виховання, що тісно пов'язане з екологічною освітою дошкільника. У ДНЗ дітей вчать розуміти, що природа являє собою джерело матеріальних і духовних сил суспільства (значення рослин і тварин у житті людини), вихователі вчать дітей раціонально використовувати природні ресурси (охорона видозмін рослин, тварин, риб; дбайливе ставлення до земельних ресурсів, водойм, повітря), вивчають основні поняття, факти та закони природи (залежність існування від місця проживання), пропаганда природоохоронних ідей (підгодовування тварин взимку, висаджування рослин) [4, с. 123].

Естетичний розвиток дитини характеризується гуманним ставленням до навколишнього середовища, розвитком естетичних цінностей. Роль вихователя полягає не в тому, щоб вказувати дитині на красу світу природи, а навчити дітей самостійно помічати її.

Отже, дослідницька діяльність займає важливе місце у навчально-виховному процесі ДНЗ під час ознайомлення старших дошкільників з природою. Правильно підібрані засоби проведення дослідів та експериментів, а також правильна організація структурних компонентів діяльності (в залежності від віку дитини, її пізнавальних можливостей та поставлених цілей) сприяє успішній соціалізації дитини, взаємодії дитини з природою, активізує розумову, мовленнєву діяльність, творчі здібності, естетичний смак, розуміння моральних якостей.

Список використаних джерел

1. Бережнова Е. В. Фундаментальное и прикладное в педагогических исследованиях / Е. В. Бережнова // Педагогика. – 2001. – №4. – С. 3–7.
2. Богущ А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник / А. М. Богущ. – К. : Слово, 2008. – 408 с.
3. Куликовская И. Э. Детское экспериментирование. Старший дошкольный возраст / И. Э. Куликовская. – М., 2014. – 80 с.
4. Семашкіна Г. М. Реалізація завдань екологічного виховання в ДНЗ / Г. М. Семашкіна // Базова програма «Я у світі»: методичні рекомендації для вихователів ДНЗ / упорядник О. Б. Полєвікова. – 3-тє вид. – Х. : Основа, 2011. – С. 122–136.

5. Тугушева Г. П. Экспериментальная деятельность детей среднего и старшего дошкольного возраста / Г. П. Тугушева, А. Е. Чистякова. – СПб. : ДЕТСТВО-ПРЕСС, 2009. – 126 с.